

Addis Abeba

Migrationsverket

Förändringar av traditioner rörande äktenskap bland somalier i Addis Abeba i Etiopien

På Migrationsverkets begäran har ambassaden genomfört intervjuer angående förändringar vad gäller traditioner vid äktenskapsingående bland somalier från södra/centrala Somalia generellt och Mogadishu specifikt när dessa är på plats i Addis Abeba.

Inhämtande av uppgifter

A. Uppgifter har dels inhämtats av en grupp bestående av tio somaliska kvinnor i åldrarna 20-60 år i ett somaliskt bostadskvarter i Addis Abeba. Majoriteten var gifta, någon var omgift och de uppgav att de bott Addis Abeba mellan fyra till tio år. Ambassadens somaliske tolk var behjälplig vid intervjun som skedde på engelska. Kvinnorna tillhör ett fattigare skikt av Addis Abebas somaliska befolkning.

B. Uppgifter har vidare hämtats av företrädare från Somaliska föreningen i Addis Abeba. Representanterna bestod av fyra män i åldrarna 35-45 år. Intervjun skedde på ambassaden på engelska utan tolk.

C. Slutligen har uppgifter samlats in från fem gifta somaliska kvinnor samt en ogift kvinna. En av kvinnorna är gift med en svensk medborgare, en annan har bott i Norge många år men har nu flyttat till Storbritannien och är bara på tillfälligt besök i Addis Abeba. De övriga kvinnorna har vistas i Addis Abeba mellan tre månader och 17 år. De flesta kom hit i tonåren. Några hade gift sig i Mogadishu, någon i Addis Abeba. Intervjun skedde utan tolk på engelska. Kvinnorna har det gott ställt ekonomiskt i jämförelse med första intervjugruppen.

1. Är det några skillnader vad gäller hur äktenskap planeras och genomförs när en av personerna i paret lever i diasporan?

2009-11-1

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba

Kvinnorna uppger att ett utbyte av sedvänja och kultur sker naturligt om man gifter sig med någon som levtt utanför Somalia under en tid. Man påverkas av sin omgivning. Vidare understryker och återkommer de till att somalierna i Addis Abeba är flyktingar som många gånger lever utan sin familj och att det är lättare att avvika från kulturtraditioner när man lever lösryckt från sin familjesituation.

B. Somaliska föreningen

Företrädarna för föreningen beskriver att det föreligger skillnader mellan hur äktenskap planeras och genomförs beroende på var somalierna bor. Kulturtraditionerna är annorlunda bland somalier i östra Etiopien än somalier i Somalia. Somalier som bor i exempelvis Addis Abeba, Nairobi eller Europa ändrar sina traditionella vägar och influeras av rådande kultur där de bor. Även i urbana områden i Somalia och Somaliland (Mogadishu och Hargesia) kan man se en ändring i traditioner kring äktenskaps ingående. Föreningen understryker att detta särskilt gäller utbildade stadsbor.

Traditionellt finns det ett antal olika äktenskapskategorier. Föreningsmännen beskriver några av dessa. Somalier i tonåren kan träffa sin potentiella partner i skolan eller grannskapet och fatta tycke för varandra och sedan unisont komma överens om att fria till varandra. Familjen kan få vetskap om deras förhållande ryktesvägen eller efter att flickan föreslagit för pojken att pojken ska uppsöka hennes familj. Med familj menas främst fadern eftersom han i princip alltid är familjeöverhuvud. Pojken får presentera sig och berätta om sin bakgrund vilket innefattar bl.a. ekonomi, utbildning, arbete och klan. Flickans far kan svara pojken direkt eller diskutera saken vidare med sina släktingar och eventuellt sin fru. Med släktingar menas äldste inom klanen. Familjeöverhuvudet kan också säga åt pojken att han måste ta med frågan hem till sin far och sedan sända sin far för att diskutera med flickans far.

Ett annat sätt, ett arrangemangsäktenskap, är när en vuxen man friar direkt till en flickas far eller annat familjeöverhuvud. Mannen friar alltså utan att först konsultera kvinnan han vill gifta sig med. En annan typ av arrangerat äktenskap är att familjeöverhuvuden tillsammans diskuterar ett giftermål utan att konsultera *någon* av parterna först. Vid arrangerade äktenskap diskuteras frågor som ekonomisk bärkraft, religion, klan och utbildning. Det är enligt föreningsföreträdarna uppenbart att flickans far nekar om pojken är för fattig. Socioekonomisk status är mycket viktig.

En annan möjlighet som föreningsmännen beskriver är att ett par som fattat tycke för varandra kan rymma till en by minst 90 km hemifrån.¹ Det är alltså paret som tar beslutet att gifta sig trots att familjerna motsätter

¹ Förfarandet med att rymma 90 km är en rättighet enligt islam och alltså inget typiskt somaliskt.

2009-11-1

sig det. Företrädarna för somaliska föreningen uppger att problem som då kan uppstå är att det skapar en spricka mellan paret och hennes/hans familj. Man tappar det sociala skydd som familjen erbjuder. Det kan även resultera i konflikt mellan klaner. Det kan resultera i våld mot kvinnan eller mannen, som riskerar att bli skjuten eller ”råka ut” för en bilolycka. Mer normalt, menar männen, är att familjen känner sig tvingad att acceptera giftermålet för att inte förlora kontakten med sitt barn. Föräldrarna kan alltså ”förlåta” barnen och återförenas med dem om klanen samtycker.

Föreningsföreträdarna uppger att somalierna ”dejar” på nätet i en mycket stor utsträckning. Det finns ett flertal somaliska samlingspunkter på Internet (s.k. Communitys) som är mycket populära. Där hittar man olika sorteringskategorier, exempelvis vanlig chatt, för vänskap, baserat på klan eller område, söker partner för äktenskap etc. Man skickar bilder på varandra. En av männen berättar att en av de andra närvarande fick nakenbilder skickade till sig av en tjej i Hargeisa veckan innan intervjun.

Vilket sätt att ingå i äktenskap dominerar i Addis Abeba?

Somaliska föreningen uppger att det faktum att man kunnat se många arrangerade äktenskap misslyckas tidigare påverkar hur man idag ser på val av partner. Nu lär ungdomarna känna varandra genom att vara vänner länge innan de gifter sig. Det är också mer vanligt förekommande med sex innan äktenskapet. Rykten om detta sprider sig fort i respektive kvarter. Föreningen beskriver att det är vanligt att de somaliska mammorna i Addis Abeba håller utkik efter en potentiell hustru till sin son och om de upptäcker en skötsam tjej i sin omgivning som inte är ute på kvällarna och har pojkvänner så tar pojkens föräldrar kontakt med henne eller hennes familj. Det bör noteras att diasporan har mycket hög socioekonomisk status, detta i tillägg till den ohållbara situationen i Somalia gör att man gärna gifter sig med någon bosatt i utlandet.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Kvinnorna i intervjugruppen inleder med att betona att det finns en enda regel som gäller oavsett om man befinner sig i Addis eller i Somalia och det är regeln om att innan förlovning får ingenting ske. Mannen måste gå till kvinnans far och be om hennes hand. Kvinnorna menar att giftermål sker på samma sätt som i Somalia och kunde inte peka på några skillnader på hur äktenskap planeras och genomförs i Addis Abeba.

Vilket sätt att ingå i äktenskap dominerar i Addis Abeba?

Äktenskap ingås enligt kvinnorna på samma sätt i Addis Abeba och i Somalia. En kvinna uppger att hälften av äktenskapen är arrangerade och hälften är av det slag att parterna själva bestämmer för att sedan fråga sina föräldrar om lov.

En annan menar att arrangerade äktenskap inte är så vanligt längre utan att det vanliga är att man möts exempelvis på restaurang och fattar tycke för varandra och att det bara är väldigt traditionella föräldrar som arrangerar äktenskap för sina barn numera.

2009-11-1

2. Finns det vissa seder som måste gås igenom och inte kan förbises? Vilka delar måste genomföras för att paret ska anses vara gifta juridiskt sett?**A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis**

En äldre kvinna som gift sig i Somalia berättar att man i Somalia måste få tillstånd från sina föräldrar innan giftermål. Hon beklagar sig över att här i Addis Abeba har finns inga sedvanor kvar. En yngre kvinna poängterar att även somalier som bor i Europa har rätt att komma och gifta sig i Addis Abeba oavsett vilka sedvänjor de väljer att följa eller inte följa. Man måste dock ha två vittnen oavsett var man viger sig, en shejk och betala eller i vart fall utfärda ett löfte om att i framtiden betala viss hemgift. En koran räcker som hemgift. Andra moment, normala inslag som att exempelvis att ha en bröllopsmottagning är inget måste för att bröllopet ska vara giltigt.

B. Somaliska föreningen

Männen uppger att ett legalt giftermål kräver en shejk, att representanter från båda sidor finns närvarande samt två vittnen. Kvinnan har enligt islamsk rätt alltid en ställföreträdare vid vigseln.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Kvinnorna förklarar att det är precis samma regler som gäller i Addis Abeba och i Somalia. Två vittnen krävs och pappan måste ge sitt samtycke till äktenskapet.

3. Hur väljer man en partner? Kan den unga mannen eller kvinnan bestämma vem de ska gifta sig med? I sådant fall, har traditionerna ändrats på något sätt? Finns det klanaspekter eller är det någon skillnad om man är rik eller fattig? Om paret gifter sig i hemlighet, finns det någon sorts risk när de informerar sina föräldrar om giftermålet? Om det finns en risk, vad innebär risken specifikt när de informerar föräldrarna om giftermålet och är det möjligt att lösa problemet på något sätt?**A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba**

Kvinnorna berättar att kärleksförhållandet inleds med att mannen och kvinnan dejtjar och om de märker att de uppskattar varandra så kan de av egen fri vilja välja varandra. På direkt fråga om huruvida föräldrarnas tillstånd fortfarande behövs om man vill gifta sig med någon i Addis Abeba svarar en kvinna att man måste försöka informera sina föräldrar som är kvar i Somalia, men det är inte nödvändigt att föräldrarna kommer till Addis Abeba för att delta vid äktenskapets ingående. Det händer även att folk gifter sig i hemlighet.

Det finns inga specifika risker. En risk som dock nämns av en av kvinnorna är att man förlorar sitt föräldrahem och inte längre är välkommen tillbaka till sin familj.

2009-11-1

B. Somaliska föreningen

Somaliska föreningen uppger att det förekommer skillnader vid hur partner väljs i Addis Abeba jämfört med Somalia. Ibland finns det utrymme för kvinnan att bestämma vem hon ska gifta sig med, ibland inte. Det kan bli konflikter som måste lösas mellan klaner om hon vägrar. Internet har blivit en allt vanligare kontaktform. Det innebär att det finns chans att ha kontakt med många presumtiva partners och eventuellt blir valfriheten därmed större och besluten bättre. Det finns absolut en klanaspekt och en socioekonomisk aspekt vad gäller val av partner. Det framgår av somaliska föreningens resonemang att det i de flesta fall är viktigare med socioekonomisk ställning än klan. Innebörden är att om man gifter sig med någon i diasporan med trygg ekonomi blir klantillhörighet mindre viktigt.

Ett exempel bestående av klassisk somalisk konflikthantering beskrivs där en man och en kvinna fick ett barn utanför äktenskapet i Addis Abeba. Mannen förklarade att det bara var en tillfällig sexuell förbindelse och att han inte kunde vara säker på att han var pappan. Han ville inte gifta sig med kvinnan. Klanerna förhandlade om detta, det slutade med att mannen fick betala 1000 USD i kompensation för skammen/förolämpningen (haal). Dessutom blev han tvingad att gifta sig med henne. Företrädarna från somaliska föreningen berättar att även klanproblem bland diasporan i väst många gånger löses i Addis Abeba eftersom alla klaner finns representerade i staden.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Vid val av partner har Internet blivit allt vanligare, unga håller kontakt på exempelvis MSN. De flesta i intervjugruppen hade träffat sina respektive på restaurang och pojken hade sedan friat hos flickans pappa och blivit godkända. Den äldsta kvinnan hade dock varit del av ett arrangerat äktenskap utan egen inblandning i Mogadishu. Då hennes äktenskap resulterat i skilsmässa efter fyra år och fyra barn menade hon att hennes barn skulle vara fria att välja själv. Kvinnorna uppger att arrangerade äktenskap är traditionellt men att det idag är vanligare att man väljer själv. Kvinnorna kan inte se att det är någon skillnad alls på hur det var i Somalia. Det föreligger heller inte klanaspekter på frågan om hur partner väljs. Snarare är det så att de som bekänner sig till ett mer traditionellt levnadssätt tillämpar arrangerade äktenskap. De som är mer moderna låter sina barn bestämma själva.

4. Kan skilda kvinnor gifta om sig på nytt? Kan de gifta sig med en ogift man? Kan de gifta sig med en ung man?

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba

2009-11-1

Några kvinnor i gruppen var skilda och de uppgav att det inte är konstigt att gifta sig med någon som är yngre, man kan gifta sig med vem man vill. En kvinna lägger till att om man gifter sig med en yngre man kan det finnas en nackdel i att han inte har så mycket pengar att trygga familjens försörjning.

B. Somaliska föreningen

Föreningsföreträdarna uppger att det inte råder några problem att gifta om sig. Efter 90 dagar får man gifta sig på nytt, tiden skall passera så att det står klart att hon inte blivit gravid med den tidigare mannen.

Europeiska kvinnor har pengar och har därmed handlingsutrymme när de kommer till Addis Abeba för att finna en partner.² Här väljer de ofta yngre män då det resulterar i större makt i förhållandet, de får någon de kan styra och ställa över. En man uppger att det är positivt att gifta sig med äldre kvinnor, de är klokare, de kan laga mat.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

En kvinna kan utan problem gifta om sig efter tre månader. 90 dagar ska passera för att en eventuell graviditet ska visa sig. Det är hennes val om hon vill gifta om sig. Kvinnorna menar att det är ganska vanligt med skilsmässa i Addis Abeba, antagligen mer vanligt i fall då äktenskapet är arrangerat.

Kvinnorna berättar att det är fullt möjligt att gifta sig med en yngre man, men understryker att det är skamfyllt. Samtliga kvinnor uppger att de inte kan föreställa sig att blir kära i och gifta sig med en yngre man. En kvinna uppger att mannen måste vara minst fem år äldre. En kvinna säger att om man blivit kär i en yngre man så finns det inte så många alternativ – då får man gifta sig och leva med skammen det innebär.

5. Vad är de vanliga praktiska rutinerna före bröllopet? Så som att köpa/hyra bröllopskläder/bröllopstårta/bokning av hårfrisörska och andra arrangemang? Är det skillnader om en från paret är från diasporan?

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba

Hur man förbereder sig praktiskt inför bröllopet beror enligt kvinnorna på parternas egen vilja.

Intervjupersonerna uppger att kvinnor dekorerar sig med hennatatueringar och paret hyr en lokal på ett litet hotell eller har bröllopsmottagning hemma beroende på vad de har råd med.

² I samband med frågan beskriver föreningen hur de iakttagit många unga män med skandinaviska pass åka på semester till Addis Abeba för att exploatera unga kvinnor. De pratar om giftermål och ett liv i exempelvis Sverige och roar sig innan de åker hem igen utan någon plan att gifta sig med de somaliska kvinnorna de träffat under sin semester i Etiopien.

2009-11-1

Har man inte några vänner i Addis Abeba eller har bråttom att resa iväg men ska gifta sig här så är det fullt möjligt att inte ha någon bröllopsmottagning.

B. Somaliska föreningen

Föreningsföreträdarna uppger att traditionerna började förändras redan på 80-talet i Mogadishu vad gäller praktiska rutiner kring bröllop. Detta berodde på att många studerat i utlandet i tillägg till kulturinflytande via media. I urbana centrum i utlandet som te. x. Addis Abeba eller Nairobi ser man samma utveckling. Exempelvis användes aldrig ringar tidigare vilket nu förekommer. Vissa familjer accepterar inte moderniseringen utan håller sig till traditionen vad gäller exempelvis hemgift. En intervjuperson berättar att kvinnor i Addis Abeba varje helg tittar på videoinspelningar av bröllop som ägt rum i England, Sverige, Norge och USA som de fått skickade till sig av vänner i diasporan. Videoinspelningarna är en källa till påverkan och bröllopet som genomförs i Etiopien influeras alltså av västerländska traditioner.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Kvinnorna understryker att ringar är inte acceptabelt för muslimer, det är möjligt att ha det men det är typiskt kristet. Bröllopet är mycket stora, gärna bestående av 600 gäster, därför måste en stor lokal hyras för själva festen. Kvinnorna menar att det inte föreligger någon skillnad från hur det var i Somalia, bröllopet är likadana här som där. De rika håller på traditionerna. De fattiga gör inte alltid det. De kunde inte peka på någon skillnad ifall ena parten var från diasporan.

6. Spelar det någon roll vem som är vittne vid bröllopsceremonin? Finns det krav på att ha en fest eller en "smekmånad" (under sju dagar) för att anses vara gifta?

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba

Kvinnorna uppger att det inte spelar någon roll vem som är vittne vid bröllopsceremonin, det kan vara vilka män som helst. Vidare är en bröllopsfest inget måste för att man ska anses vara gifta. Det är vanligt med smekmånad och det unga paret har i princip alltid det, men en kvinna påpekar att det är fullt möjligt att träffa personer som inte haft någon smekmånad.

B. Somaliska föreningen

Föreningsföreträdarna uppger att två män i form av klanledare från båda sidor ska agera vittnen vid bröllopsceremonin. Enligt föreningen existerar inget krav på att ha en smekmånad under sju dagar. Sju dagar efter bröllopet anses man vara gift oavsett om man spenderat dagarna tillsammans eller inte.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

2009-11-1

Kvinnorna uppger att det alltid ska vara vittnen från båda sidorna. Det måste vara somaliska män, som förstår somaliska traditioner. Fattiga har inte alltid fest. Rika har i princip alltid fest men det är inte avgörande för om man anses vara gift eller inte. Sedan spenderar det gifta paret sin sju dagar långa smekmånad i hemmet utan att gå ut. En kvinna som bor i Europa förklarar att det är annat om paret gifter sig där, då reser man ibland iväg på smekmånad istället för att stanna hemma.

7. Behöver hemgiften vara av ekonomiskt värde? Eller kan man ge en Koran?

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba

Kvinnorna menar att paret själv får bestämma. Man kan absolut ge en Koran som hemgift. Hemgiftens värde beror på om mannen har jobb eller är arbetslös.

B. Somaliska föreningen

Föreningen uppger att det händer att en Koran ges som hemgift. Mehr Dowry (skilsmässopeng) ska däremot vara av ekonomiskt värde. Kvinnans representant får begära vad skilsmässopengen ska bestå av. Ofta finns ett minimum accepterat värde men det kan korrigeras om mannen inte har jobb. Normal summa brukar ligga mellan 3000 – 10 000 USD.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Kvinnorna uppger att hemgiften vanligtvis består av äkta guld. Om mannen har pengar måste han ge något av ekonomiskt värde. Om han är fattig så kan han exempelvis köpa kläder inför bröllopet. Hemgiften regleras genom ett avtal mellan mannen och kvinnan. Det innebär att vad som ges är beroende av vad hon accepterar. Enligt traditionen ska mannen utbilda kvinnan i Koranen.

8. Kan en ung kvinna resa ensam, utan några släktingar, från diasporan till Somalia eller till Addis Abeba för att gifta sig? Kan hon stanna i sin framtida makes hus innan giftermålet? Har hon juridisk kapacitet att exempelvis köpa flygbiljetter och hyra hotellrum?

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis

Kvinnorna menar att det inte föreligger några problem för en ensam kvinna att resa själv för att gifta sig. Enligt kulturen är det förbjudet att stanna i sin framtida makes hus innan giftermålet. I Addis Abeba, där somalierna många gånger är på egen hand utan föräldrar som kan anmärka är det ganska vanligt att killar och tjejer bor tillsammans som vänner eller som pojk- och flickvän, inte bara någon vecka innan bröllopet utan flera månader. Ibland leder detta till att barn föds utom äktenskapet. Om mamman till barnet tror det finns en risk att bli förskjutet av sina föräldrar, så låter hon bli att berätta för sina föräldrar i Somalia att hon är gravid.

2009-11-1

B. Somaliska föreningen

Utgångspunkten är att det inte är problematiskt för kvinnan att resa själv. Inte heller råder problem att boka flygbiljetter och hotellrum på egen hand. Kvinnor från exempelvis Sverige kan åka till Addis Abeba för att möta en lämplig man att gifta sig med. Återigen påpekas det att kvinnorna då ofta väljer en yngre man. Risken, menar föreningsföreträdarna, är att kvinnan väljer någon enbart på yttre attribut och att det i slutändan leder till en skilsmässa, kanske har de bara känt varandra i två veckor innan beslut tas om att ingå äktenskap.

Föreningsföreträdarna uppger att det är normalt i Addis Abeba att män och kvinnor bor tillsammans utan att vara gifta. Det beror på att möjligheten finns. Detta var möjligt i viss utsträckning även tidigare i urbana centrum i Somalia och Somaliland, Mogadishu och Hargeisa. Föreningens representant exemplifierar med att berätta om hur universitetsstudenter smög över till varandras campus om nätterna. Det är alltså inte socialt accepterat med det förekommer i smyg.

En somalisk man uppger att många kulturella skiften just nu pågår i Addis Abeba. Traditionellt sett enligt islam kan inte en kvinna resa själv utan pappa, bröder eller sin man. Att många kvinnor åker till Addis Abeba på egen hand idag trots att det står i strid mot islamska bestämmelser förklarar han med att det är viktigare att komma ut ur landet, till Etiopien och om möjligt vidare, än att följa religiös sedvänja.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

De intervjuade påpekar att det strider mot kulturen för en kvinna att resa själv. Men kvinnan kan få göra det om hennes blivande make tillåter henne. Kvinnorna uppger att de själva sett hur kvinnor på egen hand rest till Addis Abeba. Vad gäller att beställa flygbiljetter, reservera hotellrum m.m. svarar kvinnorna att det får kvinnans far eller make göra å hennes vägnar.

Kvinnorna understryker att det absolut inte är tillåtet enligt religionen att stanna i sin framtida makes hem innan giftermålet. Kvinnorna har dock lagt märke till att vissa gör det oavsett förbudet. Någon påpekar att även om inte man har sin familj i Addis Abeba är det ingen ursäkt. Det händer att kvinnor blir gravida utan att vara gifta. Föräldrarna blir jätteupprörda. Paret blir utsatt för fysiskt våld från föräldrarnas sida men de dödar inte barnen. Föräldrarna säger åt barnen att de inte kan komma tillbaka. Vanligtvis ingår man i äktenskap efteråt. Det tar bort en del av skammen. För barnet blir det problematiskt om fadern inte erkänner äktenskapet och föräldrarna inte gifter sig efteråt. Det är helt enkelt ett måste att gifta sig efter att kvinnan blivit gravid. Det finns ingen annan utväg enligt kvinnorna. Barnet kommer att bli mobbat och får höra under hela sin uppväxt att han/hon inte har någon far.

2009-11-1

9. Hur går en skilsmässa till i södra/centrala Somalia där de inte finns några myndigheter?**Dokumenteras giftermålet på något sätt? Hur kan mannen få en skilsmässa? Hur kan kvinnan få igenom en skilsmässa?**A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba

Kvinnorna berättar att mannen kan gå till en Sharia-domstol för att få igenom en skilsmässa. Men om läget är kaosartat och man inte får tag i vittnen och en shejk så finns det exempel på hur mannen bara flyttar iväg och lämnar kvinnan. Då anses de också vara skilda enligt kvinnorna. Intervjugruppen förklarar att kvinnan inte får en skilsmässa på egen hand. Hon måste istället övertyga mannen om att de ska skilja sig. Hon kan försöka tvinga honom på olika sätt. Exempelvis genom att behandla honom dåligt så det blir omöjligt för honom att leva med henne.

B. Somaliska föreningen

Enligt somaliska föreningen skulle klanen traditionellt involveras i en skilsmässa medan det nu räcker med muntlig förklaring inför två vittnen. I Addis Abeba kan man gå till en normal domstol om det behövs för dokumentation. Giftermålet dokumenteras genom att shejken utfärdar ett dokument. Föreningsföreträdarna föreslår att kvinnan skulle kunna få skilsmässa genom att hennes familj stöttar henne i sin vilja att skilja sig och eventuellt kan förhandla fram en skilsmässa med mannen.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Kvinnorna förklarar att i Somalia behöver mannen två till tre vittnen som han muntligt förklarar sin skilsmässa för vilket innebär att ingen egentlig dokumentation finns att tillgå. Vad gäller kvinnans möjlighet att få skilsmässa berättar kvinnorna att utgångspunkten är att de inte kan få det. Kvinnan kan förklara för sin familj att hon måste lämna mannen, som får ta upp det med mannen. För att kvinnan ska kunna få en skilsmässa är det en förutsättning att mannen instämmer i att en skilsmässa måste komma till stånd.

10. Är det vanligt att en kvinna gifter sig med en yngre man? Är det några skillnader om kvinnan är skild/änka eller om hon aldrig gift sig förut? Finns det några andra omständigheter, exempelvis den ekonomiska statusen på kvinnan/mannen om kvinnan gifter sig med en yngre man?A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis

Kvinnorna svarar att det inte spelar någon roll om det är vanligt att gifta sig med en ung man. De menar att det inte är någon skillnad från hur det är i Somalia. Istället hävdas att det är av egen fri vilja man gifter sig, man har fattat tycke för varandra och det har inget att göra med om kvinnan är skild/änka/ogift. Pengar spelar dock roll, en äldre man kan ha mer pengar.

2009-11-1

B. Somaliska föreningen

Somaliska föreningen uppger att det har blivit vanligare att kvinnor gifter sig med yngre män. Det gäller särskilt i fall då kvinnor från diasporan väljer make från Addis Abeba. Då väljer hon en ung man som är lättare att forma och leva med. En äldre man kan ha mer pengar, men är kvinnan från diasporan och rik kan en ung man vara att föredra från hennes perspektiv.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Kvinnorna uppger att rika kvinnor oftare gifter sig med yngre män än fattiga kvinnor. Om kvinnan är från diasporan ser mannen henne mer som en flygbiljett från Addis Abeba än att de gifter sig av kärlek. Skammen det innebär att gifta sig med en äldre kvinna är mer överkomlig för mannen om han samtidigt får en möjlighet att komma till Europa uppger kvinnorna.

11. Hur vanligt är giftermål mellan klan och minoritetsgrupp? Är det någon skillnad om någon kommer från diasporan? Finns det några risker för paret? Vem hotar paret? Är det båda som mottar hot eller bara en av dem? Vem av dem i sånt fall? Är det någon skillnad ifall det är kvinnan eller mannen som kommer från klan? Hur kan man undvika eller fly undan från hot om man är i ett mixat äktenskap?

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis

I Etiopien är det möjligt för en person från klan att gifta sig med någon från en minoritetsgrupp. Detta förklarar kvinnorna med att somalierna i Addis Abeba är flyktingar. När man är flykting måste man hålla ihop, alla somalier måste ta hand om varandra oavsett vilken klan man tillhör och då blir hela idén med klaner mindre intressant. Dessutom är ena parten kanske i Europa och har redan genomgått stora förändringar vad gäller hur han/hon ser på klantillhörighet.

Enligt kvinnorna föreligger det alltså stora skillnader vad gäller synen på äktenskap mellan klan och minoritetsgrupp i Addis Abeba jämfört med hur det var i Somalia. Där var situationen sådan att om kvinnan var från klan och mannen från minoritetsgrupp kunde hon bli isolerad och inte få komma tillbaka till sin familj. Efter äktenskapet kunde hon bara leva med sin man. Kvinnorna uppger att mannen kan bli dödad i Somalia medan kvinnan riskerar att bli förskjuten från sin familj.

B. Somaliska föreningen

Ekonomisk status är som regel viktigare än klantillhörighet vid val av partner men när det gäller blandäktenskap är företeelsen varken socialt accepterad eller vanligt förekommande. Föreningen menar att

2009-11-1

det händer att klanmedlemmar gifter sig med en partner från en minoritetsgrupp utanför Somalia men att det inte är möjligt att ingå blandäktenskap i Somalia eftersom klanäldste aldrig skulle acceptera det.

Föreningsmännen uppger att den som tillhör klan inte längre är välkommen hos sin ursprungliga familj vid ett blandäktenskap. För att undvika att klanmedlemmen blir förskjuten kan man bjuda in till förhandling mellan klanen och minoritetsgruppen.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

De tillfrågade uppger att det numera förekommer att en klanmedlem gifter sig med en person från en minoritetsgrupp. Den vanliga konstellationen är att mannen är från minoritet och kvinnan från klan. En kvinna uttalar att det var mer problematiskt på plats i Somalia då inbördeskriget innebar att olika grupper stred mot varandra beroende på klan tillhörighet. I Addis Abeba ser man att folk gifter sig mellan klan och minoritet även om familjen säger nej. Unga i Addis bryr sig inte lika mycket om klan.

En kvinna berättar att hon deltog i ett bröllop mellan en minoritetsgrupp och klan i Addis Abeba. Festen var väldigt liten eftersom kvinnans familj från klan inte ville delta. Kvinnan berättar att familjen kanske skickar någon representant som iakttar hur festen förlöper men inte deltar själva eftersom det fortsatt inte är socialt accepterat med blandäktenskap i Addis Abeba.

Kvinnorna uppger att eventuella risker och hot vid blandäktenskap i sin helhet beror på familjen. Ett alternativ är att familjen vägrar acceptera parten från minoritetsgrupp och inget bröllop äger rum. Ett annat alternativ som beskrivs är att äktenskap ingås och den ursprungliga familjen då förskjuter klanmedlemmen. Kvinnorna pekar dock på en möjlighet för paret; om mannen som tillhör minoritetsgrupp har blivit rik så kan paret eventuellt få gifta sig utan den kvinnliga medlemmen av klan förskjuts.

Kvinnorna uppger att en somalisk man kan gifta sig med en västerländsk kvinna till skillnad från somaliska kvinnor som inte har tillåtelse att gifta sig med västerländska män.

12. Vem anses barnet tillhöra i ett blandäktenskap, klanen eller minoritetsgruppen? Kommer barnet att ha svårigheter när de växer upp, t ex genom att ha svårt att få gifta sig? Vad händer med barnet ifall föräldrarna skiljer sig? Kan kvinnan fortfarande leva med sin klan/minoritetsgrupp?

A. Somaliska kvinnor i somaliskt kvarter, Addis Abeba

Kvinnorna förklarar att barnet alltid tillhör pappans sida och hittar trygghet där oavsett om han kommer från klan eller minoritetsgrupp. Vid skilsmässa stannar barnet med mamman om inte särskilda skäl föreligger. Sådana skäl kan vara att det är en väldigt stor familj och mamman har problem att ta hand om alla.

2009-11-1

I Somalia kan kvinnan gå tillbaka till sin minoritetsgrupp vid en skilsmässa medan mannen förlorar sin klantillhörighet och inte kan gå tillbaka.

Kvinnorna påpekar att det i Addis Abeba inte torde vara några problem att efter en skilsmässa leva med sin klan/minoritetsgrupp med hänvisning till tidigare resonemang om att alla somalier är flyktingar och tar hand om varandra.

B. Somaliska föreningen

Föreningsmännen förklarar att barnen alltid tillhör pappans klan och att mamman vanligen tar hand om barnen vid en eventuell skilsmässa men att pappan också kan göra det beroende på vad som är lämpligast i det enskilda fallet.

C. Sex kvinnor i Saris, Addis Abeba

Kvinnorna uppger att barnet alltid tillhör faderns sida och att ett mixat äktenskap inte behöver innebära några problem för barnet under dess uppväxt. Vid skilsmässa är det vanliga att barnen stannar med mamman men det är inte heller ovanligt att barnen stannar hos pappan.

Huruvida kvinnan kan återgå till sin klan efter skilsmässa med en man från en minoritetsgrupp beror helt och hållet på familjen. Kvinnorna menar att en ”vettig” familj inte vill förlora sin dotter och därför kan acceptera att ta tillbaka sin dotter. Klart är att parten från en minoritetsgrupp alltid kan gå tillbaka till den gruppen.